

KEHA/1452/2017

LAUSUNTOKYSELY: Hallituksen esitykset eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ym. sekä laiksi kotoutumisen edistämisestä

Tervetuloa vastaamaan lausuntokyselyyn I) luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, laiksi alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja laiksi yksityisistä rekrytointipalveluista sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta sekä II) luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä.

I. Esitys sisältää kolme uutta lakiehdotusta:

1. lakiehdotus: laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista
2. lakiehdotus: laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta
3. lakiehdotus: laki yksityisistä rekrytointipalveluista.

Seuraavat voimassa olevat lait kumottaisiin:

- laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012)
- laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014)
- laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (7/2014)
- laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2013)
- laki sosiaalisista yrityksistä (1351/2003).

Lisäksi muutettaisiin työttömyysturvalakia ja eräitä muita lakeja.

II. Esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi kotoutumisen edistämisestä, joka korvaisi voimassa olevan lain (1386/2010).

Lausuntopyyntöaineistossa on kyselylomake pdf-muotoisena.

Lausunnot pyydetään antamaan 16.6.2017 klo 16.15 mennessä.

Huom! Kyselyn avovastaus-kenttien enimmäispituus on 4000 merkkiä. Mikäli tämä ei riitä, voitte lähettää lausuntonne myös sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@tem.fi .

Kyselyyn vastaamista ei ole mahdollista välillä keskeyttää, vaan kyselyyn on vastattava kerralla. Kyselyssä ei myöskään pysty palaamaan taaksepäin aiemmalle sivulle tarkistamaan tai muuttamaan vastausta sen jälkeen kun "Seuraava"-painiketta on painettu. Kysely on suomenkielinen, mutta vastaukset voi antaa myös ruotsiksi.

Vastauksen lähettäminen: Kun vastaus on valmis, paina kyselylomakkeen lopussa olevaa "Lähetä" -painiketta. Tämän jälkeen kyselystä aukeaa "Kiitos-viesti", mikä osoittaa, että vastaus on lähtenyt onnistuneesti.

Ole ystävällinen ja kirjoita sähköpostiosoitteesi:

tuula.raivio@te-toimisto.fi

TAUSTATIEDOT

Vastaajatahon virallinen nimi

Pirkanmaan TE-toimisto

1) * Vastaajataho

- kunta
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- julkisomisteinen yhtiö
- ministeriö
- ELY-keskus
- TE-toimisto**
- aluehallintovirasto (AVI)
- muu valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu, mikä

2) * Vastaajatahon vastuuhenkilön sähköpostiosoite

riku.immonen@te-toimisto.fi

1. Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista

Ehdotetun julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain keskeisenä sisältönä olisi työnhakijan palveluprosessin määrittely (2 luku) sekä niiden rekrytointi- ja osaamispalveluiden määrittely, joita jokaisessa maakunnassa olisi oltava tarjolla (3 luku). Rekrytointipalveluna maakunnan tulisi välittää tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä yhteen sovittaa työtilaisuuksia ja työnhakijoita. Osaamispalveluna maakunnassa tulisi olla tarjolla ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunta voisi lisäksi järjestää muita rekrytointia ja työnhakua tukevia sekä osaamista kehittäviä palveluja. Muista palveluista määriteltäisiin tarkemmin ainoastaan työkokeilu (4 luku). Muutoin palveluiden sisältöä ei määriteltäisi.

LAUSUNTO:

Uudistuksen kohteena olevien eri lakien keskinäinen suhde vaikeuttaa uudistuksesta lausumista, koska lakien lausunto ja käsittelyaikataulut ovat olleet eritahtisia. Lausuntojen pohjalta on mahdollisesti muutettu jonkin yksittäisen lain kohtia ja sillä on mahdollisesti ollut suoria vaikutuksia tällä hetkellä lausuttavana oleviin lakeihin.

Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelusta on luonteeltaan salliva ja mahdollistava, mutta laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista määrittelee edelleen pakollisiksi oikeastaan suurimman osan nykyisin voimassa olevan lain julkisista työvoima- ja yrityspalveluista mukaisista palveluista - ainoastaan valmennukset ja koulutuskokeilut on niminä poistettu palveluvalikoimasta. Tältä osin vaikuttaa, että lailla ei

ole pyritty luomaan uudenlaisia palvelukokonaisuuksia vaan pidättäytymään näiltä osin aiemman lainsäädännön palveluissa.

3) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

Laissa ei määritellä rekrytointi- ja osaamispalvelujen asiakkuuskriteereitä. Onko maakunnalla mahdollisuus asettaa kriteereitä/ehtoja asiakkuuksille vai ovatko kaikki palveluun hakeutuneet henkilöt automaattisesti palvelujen asiakkaita? Tällä hetkellä TE-palvelujen asiakkaina on paljon sellaisia henkilöitä, jotka eivät tosiasiallisesti hae tai tule autetuiksi TE-palveluilla. Asiakkuuteen saatetaan hakeutua joko omatoimisesti tai toisen viranomaistahon ohjaama toimeentulon turvaamiseksi. Nykyisen kaltaisen käytännön jatkaminen vaikeuttaa kasvupalvelujen tehokasta toteuttamista ja palvelutarpeiden mukaista resurssien kohdentamista. Käytäntö myös vahvistaa sellaisia tilanteita, joissa asiakas ei saa todellisen palvelutarpeensa mukaisia palveluja.

4) 2 luku Henkilöasiakkaan palveluprosessi, kommentit:

4§ Työnhaun aloittaminen

Maakunnan on lain mukaan järjestettävä alueelleen fyysisiä toimipisteitä, joissa työnhaun voi aloittaa myös käyntiasioinnilla. Onko fyysisille toimipisteille tulossa tarkempia määritelmiä/kriteereitä? Laissa ilmeisesti tarkoitetaan, että maakunta järjestää useita fyysisiä toimipisteitä, eikä esim. yhtä maakunnallista toimipistettä?

Palveluntuottajan ja varsinaisen palvelun nimeäminen ja valinta voi olla hankalaa koska palvelu voi olla suuria kokonaisuuksia tai pilkottu pieniin osiin. Tämä koskee erityisesti tilanteita jossa käytetään tai halutaan vaihtaa oman maakunnan toisiin palveluihin tai toisen maakunnan palvelujen piiriin. Lyhyin aikavälein tehtäviin ilmoituksiin on oltava tehokkaat digitaaliset ratkaisut. Puhelinpalveluun ei esim. pääse aina läpi.

6§ Työnhaun voimassaolon päättyminen

Ehdotettuun lakiin ei sisälly säännöksiä työllistymissuunnitelmasta. On kannatettavaa, että työllistymissuunnitelman sijaan seuraamusjärjestelmä rakennetaan siten, että työttömän työnhakijalla on velvollisuus ilmoittaa itse säännöllisesti työnhakuaktiivisuudestaan. Aktiivisuuden seurannan rakennetta, esimerkiksi ilmoittamisen aikavälejä, on kuitenkin tarpeen arvioida.

Lakiesityksessä todetaan, että verkkopalveluissa tehtävän ilmoituksen voisi painavista syistä korvata muulla tavoin tehtävällä ilmoituksella, esimerkiksi tilanteissa, jolloin työnhakijalla ei olisi mahdollisuutta verkkopalvelujen käyttämiseen. Onko lain valmistelun yhteydessä tehty tarkempaa selvitystä siitä, millainen on em. kohderyhmän määrä, mukaan lukien arvio työmäärästä, joka em. tilanteisiin liittyy suhteessa esitettyyn seitsemän päivän välein toteutettavaan ilmoitusvelvollisuuteen. Ilmoittamistapana sekä kirjallinen että puhelinilmoittaminen aiheuttaa lisätyötä ja ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen näillä keinoin voi pahimmillaan aiheuttaa jopa tahallista vahingoksi tarkoitettua toimintaa. Kirjallisista ilmoituksista/selvityksistä tulisi luopua kokonaan. Ilmoitusvelvollisuus ja työnhaun käynnistys tulisi sitoa digitaaliseen järjestelmään ennen mainittujen kustannus ja tehokkuusasioiden johdosta. Asiakasta voidaan tukea digitaalisten järjestelmien käytössä tarvittaessa.

Ilmoitusvelvollisuuden seuraamisen järjestelmä on rakennettava siten, että asia ei kuormita henkilöstöä. Seuraamusjärjestelmässä tulee olla automaattinen huomioteknikka, joka toimii asetettujen velvoitteiden mukaisesti myös asiakkaan suuntaan (onko merkintä tekemättä) sekä ns. summateknikka määräajoin (esim. kolmen kuukauden välein). Ilmoitusten sisällön tulkinta pitäisi olla automaattinen 12 viikon välein tapahtuvaa tarkastelua varten. Jos työnhaun raportoinnilla tarkoitetaan, kuten kerrottu, pääosin joka viikoista ilmoitusta aina uuden paikan hausta, on pelättävissä, että hausta tulee järjestelmällistä juuri järjestelmän eikä tavoitteen vuoksi. Haun laatua on vaikea valvoa. Työnantajat voivat reagoida asiaan

olemalla laittamatta paikkoja näkyviin. Samoin joissakin tilaisuuksissa on mainittu, että työpaikasta kieltäytyminen samoin perustein kuin nyt työtarjouksista kieltäytyminen olisi mahdollista, vaikka olisi itse paikkaa oma-aloitteisesti hakenut.

8§ Työnhakijan palvelutarpeen arviointi

Lakiesityksen mukaan palvelutarpeen arviointia ei edellytetä tapahtuvan haastattelussa. Palvelutarvearviota voitaisiin toteuttaa digitaalisesti. Edellä mainittu esitys on kannatettava. Haastattelut tulee kohdentaa palvelutarpeen mukaan tilanteisiin, joissa työnhakija tarvitsee tukea työllistymiseen. Muutoksessa korostuu digitaalisen palvelutarvearvion kehittäminen eri palvelutarpeiden ja työnhakutilanteiden näkökulmasta. Digitaalinen palvelutarvearviointi tulee tukea asiakkaiden profilointia ja mahdollistaa asiakkaiden oman osaamisen itsearviointia.

Palvelutarvearvion tarpeellisuutta tarkasteltaessa laissa tulee nykytilannetta paremmin huomioida palvelutarpeen arvioinnin tarkoituksenmukaisuus eri tilanteissa. Palvelutarvearvio on pääsääntöisesti ilmeisen tarpeeton tilanteessa, jolloin työnhakija on työvoiman ulkopuolella, sairaalomalla tai työllistymistä edistävässä palvelussa. Palvelutarvearviota voidaan toki näissä tilanteissa toteuttaa digitaalisesti, mutta digitaalinen palvelutarvearvio edellyttää edellä mainituissa tilanteissa asiakkaiden ohjausta. Muun muassa edellä mainittujen kohderyhmien osalta palvelutarvearvion tarkoituksenmukaisuus ja sen kokonaisuus tulee arvioida uudelleen.

Toisin kuin perustelutekstissä mainitaan, on nykyisten TE- toimistojen toimintatavassa eroja alkupalvelujen osalta. Jatkossa järjestelmä vie paremmin suoraan asiakkaat palvelutarpeen mukaiseen palveluun, jossa asiakkaan tiedoista voidaan päätellä tarvitaanko suunnitelma kahden viikon kuluttua työnhaun aloituksesta. Eroavaisuudet johtuvat siitä, että normaaliaikana noin 70 % henkilöistä työllistyy ensimmäisen kolmen kuukauden kuluttua ja yhteydenpitoa on pidetty tarpeettomana työmarkkinoille suoraan suuntautuviksi ajateltujen osalta. Hyvä järjestelmä parantaa suunnittelua. Maakuntien erot tulevat kuitenkin olemaan suuria miten ja missä palvelutarvetta arvioidaan.

9§ Monialaisen palvelutarpeen arviointi

Maakunnan tuottama palvelutarpeen arviointi tarkoittaa käytännössä sitä, että maakuntaan on suunniteltava selvä palvelukokonaisuus vaikeasti työllistyville. Näitä on laskentatavasta riippuen puolet työttömistä.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 19 §:n mukaan maakunnan on huolehdittava kasvupalveluja muita maakunnan järjestämistä vastuulle kuuluvia yhteen sovitettuja palveluja tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP-laki) kumottaisiin ja ehdotetun julkisia rekryointi- ja osaamispalveluja koskevan lain 9 §:n 2 momentissa säädettäisiin siitä milloin työttömän tarve monialaiseen palveluun olisi viimeistään arvioitava.

Monialaisesta yhteispalvelusta ei tule maakuntauudistuksen voimaan tultua säätää erillisellä lailla (laki työllistämistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta). Nykyisen lain mukaista TYP-toimintaa ei ole saatu kuntavetoisena verkostoyhteistyönä toimimaan kokonaisuutena lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Monialaisen yhteispalvelun arviointi tulee kuitenkin toteutua aina palvelutarvearvioinnin yhteydessä ja palvelun saatavuus tulee perustua palvelutarpeeseen eikä työmarkkinatuen maksupäivien kertymään tai ikään ja työttömyyden kestoon. Vaikka ehdotetussa julkisia rekryointi- ja osaamispalveluja koskevassa laissa määritellään tilanteet, jolloin monialaisen yhteispalvelun tarve tulee viimeistään arvioida, ohjaa laki kategoriseen palvelutarvearvioon, ei palvelutarpeen mukaiseen arviointiin. Lakiesityksen sisältämistä monialaisen palvelutarvearvion ikään, työttömyyden kestoon ja työmarkkinatuen maksupäiviin kytkeytyvistä palvelutarvearvioinneista tulee luopua. Monialaista palvelutarvetta tulee arvioida järjestelmällisesti asiakkaan palvelutarvearviointien yhteydessä.

Monialaisessa yhteispalvelun keskeisenä edellytyksenä ovat toimivat yhteiset tietojärjestelmät ja yhteispalvelua toteuttavien tahojen mahdollisuus tietojen vaihtoon.

Monilaista yhteispalvelua tarvitsevia asiakkaita on merkittävästi enemmän kuin mitä nykyisissä TYP-verkostoissa on asiakkaita. Asiakkaat tulisi palvella palvelutarpeen mukaisesti. Tämä tarkoittaa resursoinnin kohdentamista ko. kohderyhmään ja sen huomioimista maakunnan toiminnan rahoituksessa. Oletuksena on, että pidemmän aikavälin kustannukset vähenevät, kun asiakkaat saavat varhaisessa vaiheessa palvelutarpeensa mukaiset palvelut.

11§ Työnhakijan informointi

Lakiesityksen mukaan maakunnalla ei olisi velvollisuutta informoida työttömyysetuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä, kuten yritystoiminnan tai opiskelun vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työnhakijaa olisi kuitenkin informoitava työttömyysetuuden hakemisesta. Esitys on kannatettava.

5) 3 luku Rekrytointi- ja osaamispalvelut, kommentit:

12§ Rekrytointipalvelut

Lakiesityksenä on, että rekrytointipalvelut muodostavat sekä työnantajille että työnhakijoille suunnatun palvelukokonaisuuden. Lähtökohtaisesti tämä ajatus on hyvä. Erilaiset maakunnan toteuttamat laissa yksilöimättömät palvelut, kuten esimerkiksi pitkäkestoiset valmennukset tulisi määritellä löyhästi, mutta lakiin tulee kuitenkin määritellä perusteet, milloin asiakas voisi saada kulukorvauksen osallistumisesta.

13§ Osaamispalvelut

Kasvupalvelukoulutuksen valinnat on hyvä pitää maakunnalla. Tässä tulisi kehittyä vahvempi sopimuksellinen ohjaus koulutuksen järjestäjien kanssa. Tällä hetkellä tehdään monin paikoin päällekkäistä työtä koulutusorganisaatioiden kanssa mm. opiskelijoiden valintaan liittyen. Prosesseja tulisi kehittää ja keventää.

16§ Opiskelijavalinta

Kasvupalvelukoulutuksen valinnat on hyvä pitää maakunnalla. Alle 20-vuotiaan koulutukseen valinta on perustelussa kirjoitettu löyhästi.

3 luvun 20§:ssä määritellään kasvupalveluihin liittyvä yhteishankintakoulutus

Yhteishankinta on lakitekstissä muotoiltu koskemaan vain työvoiman rekrytointitilanteita tai koulutusta, jonka tavoitteena on, että työssä oleva henkilöstö jatkaa työsuhteessa työnantajaan. Tähän kohtaan tulisi lisätä myös yritysten muutostilanteet. Nykyisen lainsäädännön mukaan yhteishankintana voidaan hankkia myös ns. Muutoskoulutusta, jonka tavoitteena on mahdollisimman nopea uudelleen sijoittuminen uusiin työtehtäviin. Muutoskoulutus on ollut erittäin käytetty yhteistoimintamuoto TE-hallinnon ja yritysten välillä, etenkin suurissa irtisanomistilanteissa, jotka ovat saaneet EGR –rahoituksen. Muutoskoulutuksia on toki toteutettu merkittävästi myös puhtaasti kansallisena rahoituksena (ilman EGR tai ESR –rahoitusta).

6) 4 luku Työkokeilu, kommentit:

Työkokeilun sopimus- ja raportointijärjestelmän tulee olla ainoastaan sähköinen.

Työkokeilua vastaavia toimintoja järjestävät myös muut toimijat. Palveluntuottajien tullessa kokeilun sopimusosapuoliksi vaarana on, että työnantajien on vaikea hahmottaa toimijoiden kenttää ja asemoida

työkokeilu osaksi kasvupalvelujen kokonaisuutta. Muu työpaikalla tapahtuva palvelu tulee liittää työkokeilua koskevaan momenttiin, jotta palvelu osana kasvupalveluja on mahdollisimman selkeä.

Myös koulutusreformissa on yhtenä tavoitteena lisätä työssäoppimista ja työpaikalla tapahtuvaa harjoittelua. Näitä erilaisia työssäoppimisen muotoja tulisi yhdenmukaistaa, jotta henkilöasiakkaat ja yritykset tietävät omat oikeudet ja velvollisuudet näissä palveluissa.

7) 5 luku Työllistämismuutokset, kommentit:

28§ Kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuuden järjestäminen

Lakiesitys vastaa työllistymismuutetta koskevaa kohtaa nykyisessä laissa julkisista työvoima- ja yrityspalveluista.

Lainsäädäntöön on tarpeen tarkentaa maakunnan rooli työllistymismuutteen seurannassa ja työllistämismuuteprosessin käynnistämisessä. Edellä mainitut kokonaisuudet tulee selkeästi määritellä maakunnan tehtäväksi.

Lainsäädäntöön tulee kirjata työttömyyskassojen velvollisuus tutkia ansiosidonnaisen päivärahan lisäpäiväoikeus, jo ennen kuin ansiosidonnaisen työttömyysturvan enimmäisaika täyttyy. Näiden tietojen saamisessa työttömyyskassoilta on ollut merkittäviä vaikeuksia. TE-toimisto on saanut työttömyyskassoilta edellä mainittuja tietoja pääsääntöisesti vasta kun ansiosidonnaisen enimmäisaika on päättynyt.

8) 6 luku Erinäiset säännökset, kommentit:

31§: Muutosturvan toteuttamiseen liittyvät maakunnan tehtävät

Pykälässä korostetaan maakunnan, työnantajan ja työntekijöiden yhteistyötä muutosturvan toimintamallissa. Lakiesityksen mukaan maakunnan velvoitteena on kartoittaa, neuvoa ja turvata resursseja näihin ja hallinnoida EGR -hankkeita. Lakiesitykseen tulisi lisätä maininta, että maakunta voi hankkia/ostaa yhdessä työnantajien kanssa muutosturvaa tukevia palveluja. Käytännön instrumentti tässäkin yhteydessä olisi Muutoskoulutus, Muutoskoulutuksen sisältöä sinällään voisi muuttaa enemmän kokonaisvaltaiseksi Muutospalveluksi.

Pykälän viimeisessä kappaleessa säädetään isoihin irtisanomisiin liittyvästä EGR -hallinnoinnista *”Suurissa irtisanomistilanteissa Suomen hakiessa Euroopan globalisaatiorahaston rahoitusta EGR –asetuksen mukaisesti toimenpiteisiin maakunta hoitaa julkisena hallintotehtävänä Euroopan globalisaatiorahaston alueellisen toimeenpanon.”* Isot irtisanomiset ovat harvoin paikallisia, yhtä maakuntaa koskevia, joten tähän tulisi lisätä velvoite maakuntien ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyöstä.

33§ Työnhakua koskevien tietojen julkaiseminen

Lähtökohtaisesti se, että työnhakijasta julkaistaan työnhaun alkaessa työnhakua ja rekrytointia tukevassa verkkopalvelussa työnhaun ja rekrytoinnin kannalta tarpeelliset tiedot työnhakijan ammatillisesta osaamisesta ja työnhakutoiveista on avointen työpaikkojen ja osaavan työvoiman kohtaamista edistävä muutos. Lain tarkoituksena on, että tiedot olisivat julkaistava sellaisessa muodossa, ettei työnhakija ole tunnistettavissa tiedoista. Työnhakijasta ei siten julkaistaisi nimeä, ikää ja yhteystietoja. Mikäli tiedot siirtyvät automaattisesti Työmarkkinatoriin on todennäköistä, että työnhakijoista osa tunnistetaan työkokemus- ja koulutustietojen perusteella. Tällöin työnhaun tietosuoja ei toteudu. Tietosuojan varmistamiseksi, Työmarkkinatori tulee rakentaa järjestelmänä siten, että se mahdollistaa joltain osin asiakkaasta julkaistavien tietojen muokkaamisen.

Kasvupalvelulaki, järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen sekä markkinoiden ensisijaisuus edellyttävät, että työnhakijoiden tiedot ovat palveluntuottajien käytössä. Tällä hetkellä työnhakijat voivat kieltää edelleen työ- ja yhteystietojen kertomisen potentiaalisille työnantajille. Tulevaisuuden kasvupalvelujen toteutuminen edellyttää, että työnhakijoiden tiedot ovat työnantajien ja palveluntuottajien käytettävissä, ilman estämismahdollisuutta.

9) 7 luku Voimaantulo, kommentit:

2. Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

Alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta annettavalla lailla on tarkoitus siirtää maakunnan liittojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoitustehtäviä perustettaville maakunnille ja Uudenmaan kuntayhtymälle. Lisäksi laissa olisi tarkoitus säätää eräistä ministeriöiden myöntämistä tuista. Laki koskisi sekä kansallista varoista että Euroopan unionin varoista myönnettäviä tukia. Tukimuodot pysyisivät pitkälti nykyisen kaltaisina ja suurin muutos koskisikin tukea myöntäviä tahoja, joita olisivat yleensä maakunnat.

10) 1 Luku Yleiset säännökset, kommentit:

11) 2 Luku Yritykselle myönnettävät tuet, kommentit:

3§ Tuki yritystoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen

Mikäli starttiraha myönnetään yritystukena tarkoittaa se ilmeisesti sitä, että tukea ei voida myöntää työttömille STM:n työttömyysturvamomentilta kuten nyt. Rahoitusmielessä tämä on selvä heikennys ja kustannusvaikutus pelkästään Pirkanmaalla n. 2 m €. On myös tärkeää jatkossakin pyrkiä kehittämään Suomen työttömyysturvaa passiivisesta tuen saamisesta aktiivisten toimenpiteiden rahoituslähteeksi.

Tullaanko Starttirahoihin ja Kehittämispalveluihin ”korvamerkitsemään” kansallista rahaa, joilla turvataan yhdenmukaiset mahdollisuudet Suomessa? Onko tukien määrään tulossa säännöstelyä/yhdenmukaista linjaa vai tekevätkö maakunnat omat linjaukset esim. starttirahan suuruudesta? Voiko toisen maakunnan alueella sijaitseva yritys hakea toisen maakunnan alueelta yritystukea?

Tuki myönnetään yritykselle. Maakunnilla tulisi olla mahdollisuus myöntää tukea myös useamman yrityksen yritysverkostolle. Tästä on Pirkanmaalla hyviä kokemuksia PIIRU –ESR hankkeesta – verkostomanageripalvelussa.

12) 3 Luku Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan, kommentit:

9§ Maakunnan myöntämät tuet

Maakunta voi myöntää alueiden kehittämiseksi tukea työllisyyteen, osaamiseen ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin. Lainsäädännössä tulisi mahdollistaa maakuntien myöntämät tuet selkeästi 3. sektorille myös markkinapuutetilanteissa.

13) 4 Luku Palkkatuki, kommentit:

16§ Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset

Lakiesitys mukaillee nykyistä lainsäädäntöä julkisista työvoima- ja yrityspalveluista.

Palkkatuki on määritelty vain henkilöasiakkaan palveluksi. Palkkatuki on osaamisen kehittämisen palvelu. Näillä säädöksillä työvoimaa ei voi osoittaa rekrytointitukena. Sellaisena se tukisi erityisesti kasvuyritystoimintaa. Nämä ovat useimmiten pieniä yrityksiä. Toisaalta ehdot, joita palkkatuen myöntämiselle asetetaan, eivät mahdollista esimerkiksi vastavalmistuneen nuoren siirtymistä työelämään. Ei ole perustelua esimerkiksi olettaa, että vastavalmistunut nuori on pääsääntöisesti potentiaalinen pitkäaikaistyötön.

Palkkatuen myöntämisen arvioinnissa alle 12 kuukautta työttömänä olleelle henkilölle hyödynnettäisiin lakiesityksen mukaan asiakastietojärjestelmän profilointityökalua ja muuta asiakkaasta käytettävissä olevaa tietoa. Mikäli profilointityökalua pidetään keskeisenä arviointityökaluna, tulee sen luotettavuutta kehittää. Tällä hetkellä profilointityökalun luotettavuudessa on selkeitä puutteita.

14) 5 Luku Tuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen, kommentit:

15) 6 Luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen, kommentit:

16) 7 Luku Euroopan unionin rakennerahastoja koskevat erityissäännökset, kommentit:

17) 8 Luku Erinäiset säännökset, kommentit:

18) 3. Laki yksityisistä rekrytointipalveluista. Kommentit:

Perusteluissa on määritelty mikä on maksuton työnvälitys, mutta ei palveluntuottajien tarjoamaa muuta palvelua, kuten osaamisen kehittämiseen tai ammatinvalintaan liittyviä palveluja joista rekrytointi- ja osaamislain määrittelyosissa ei ole mainintaa.

19) 4. Laki sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta. Kommentit:

Kannatettava yritysten vähäisyyden vuoksi.

5. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Työttömyysturvalain keskeisimmät muutokset koskevat työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirtämistä TE-toimistoilta työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Tehtävien siirtämisestä säädettäisiin pääosin 11 – 14 luvussa.

Lisäksi työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää muutettaisiin siten, että keskeistä jatkossa olisi työnhakijan aktiivisen työnhaun seuraaminen. Tätä koskevat säännökset olisivat pääosin 2 a luvussa.

20) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

Työllistymissuunnitelman korvaavan suunnitelman määritelmä kumotaan uudessa laissa. Kotoutumissuunnitelma pitäisi kuitenkin määritellä laissa edelleen jollakin tavalla. Ehdotuksessa todetaan,

että työnhaku- ja uravalmennukset eivät olisi työttömyysturvalaissa määriteltyjä palveluita. Seuraavassa lauseessa todetaan kuitenkin, että työllistymistä edistävänä palveluna pidetään maakunnan tai palveluntuottajan järjestämää rekrytointia, työnhakua tai osaamista tukevaa palvelua. Käytännön työn kannalta olisi helpompi, jos olisi selkeästi määritelty, mitä palvelut ovat. Maakunnittain voi olla melkoisia eroja, miten asiaa tulkitaan. Henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidetään hänen työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle ilmoittamaansa osoitetta. Kela saa suoraan väestörekisteristä tiedot asiakkaan osoitetiedoista. Ongelmahan TE-toimistojen järjestelmän kanssa on ollut, että tiedot eivät sieltä päivitty suoraan vaan asiakkaat ovat päivittäneet tietonsa järjestelmään tai sitten eivät ole. Yleinen luulo on, että tiedot päivittyvät suoraan väestörekisterijärjestelmästä. Toivottavasti tietojen päivitysongelma poistuu tulevaisuudessa. Tähän voisi vielä todeta, että tässä ehdotuksessa ei ole otettu kantaa siihen, että asiakkaalla olisi velvollisuus ilmoittaa yhteystietojaan maakunnalle vaan puhutaan tarpeellisista tiedoista. Toivottavasti tällä tarkoitetaan sitä, että yhteystiedot päivittyvät suoraan väestörekisteristä järjestelmään.

21) 2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset, kommentit:

Työttömyysetuuden maksaja saa ilmoituksen maakunnalta tai palveluntuottajalta työnhaun voimassaolosta. Osalla asiakkaista ei ole verkkopankkitunnuksia, joten ilmeisestikin ilmoitus lähtee, kun palveluntuottaja tai maakunta on kirjannut asiakkaan tiedot järjestelmään.

22) 2 a luku Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely, kommentit:

Työnhakijan täyttää työpaikan saamisen edellytykset. Miten tämä on määritelty? Työnhakijat ymmärtävät usein työpaikkailmoitukset pilkun tarkasti ja voivat olla hakematta paikkaa, jos eivät jotain kohtaa ilmoituksen mukaan täytä. On liian tulkinnanvaraista ja työnhakijan kannalta epäoikeudenmukaista, jos tätä kohtaa ei määritellä jollain tavalla. Jotkut työt kuten projektipäällikkö voi olla hyvin yleisluontoinen ja monen työnhakijan voitaisiin katsoa olevan sopiva hakemaan paikkaa, mutta työnhakija itse näkee, ettei osaaminen riitä.

8 b § 4) kohdan perusteluosioissa on mainittu työnhakijan mahdollisuus olla aktiivisesti hakematta työtä silloin kun näin on sovittu. Tämä kohta mahdollistaa sen, että sosiaalisesti tai terveydellisesti rajoittunut hakija voidaan pitää normaalien palvelujen piirissä muutoin, mutta käytännössä tuloksena on passiivinen työnhaku. Tällaiset perusteiden esiintyessä pitäisi maakuntaa velvoittaa osoittaa hakija muihin kuin rekrytointi- ja osaamispalveluihin eli yleensä sosiaalipalveluihin.

Aktiivisen työnhaun laiminlyönti. Tässä määritellään, että työnhakijan tulee hakea keskimäärin yhtä avointa työpaikkaa kunkin täyden viikon aikana ja raportoida tästä säännöllisesti. Tämä tulisi pohtia uudelleen. Tällaisenaan aiheuttaisi työnantajille turhia hakemuksia ja pitkällä tähtäimellä heikentäisi julkisen digitaalisen työnvälityksen uskottavuutta ja vaikuttavuutta. Ne työnantajat, joilla ei ole resursseja näihin työttömyysturvan saamisen vuoksi tehtyjen hakemusten käsittelyyn, joutuvat käytännössä siirtymään maksullisiin yksityisiin työnvälityspalveluihin.

Työttömyysetuuden jatkuminen ei edellyttäisi, että työnhakija hakee työpaikkoja sellaisten viikkojen aikana, joina hän on ollut työssä tai työllistynyt yrittäjänä. Työajalla tai työllistymisen kestolla ei ole merkitystä. Jos kestolla ei ole merkitystä, niin käytännössä esimerkiksi vartin työllistyminen riittäisi täyttämään määritelmän työllistymisestä tai yrittäjänä toimimisesta. Esimerkiksi yrittäjyyden osalta yksityinen elinkeinonharjoittaja voisi näin toimia.

Jos työllistymissuunnitelmaa ei enää ole laissa määritelty, mutta maakunnan tai palveluntuottajan pitää sopia muista tavoista työnhakijan kanssa, joilla työnhakija edistää omatoimisesti osaamistaan, työnhakuaan, työllistymistään tai yritystoiminnan aloittamista. Miten tämä sopimus tehdään ja kuinka sitova se on työnhakijan kannalta? Kohdassa myös todetaan, että toimet voivat koskea kotoutumiseen liittyviä toimia, koska tuskinpa kotoutettavilta voidaan heti olettaa aktiivista työnhakua. Kotoutettavien osalta olisi hyvä sisällyttää poikkeus koskien aktiivista työnhakua suoraan TTL 2 a luku 8 a-b pykäliin.

23) 5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset, kommentit:

24) 6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto, kommentit:

25) 7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset, kommentit:

26) 9 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, kommentit:

Työttömyysturvalla tapahtuvan omaehtoisen opiskelun tulee mahdollistaa nykyisen lainsäädännön mukaisesti. Työttömyysturvalaista tulee poistaa opiskelun etenemiseen liittyvä selvitykset. Tämä mahdollistuu siten, että asiakas toimii työnhakunsa kanssa kuten muutkin työttömät. Lisääntynyt viikoittainen ilmoittamisvelvoite mahdollistaa asiakkaan toiminnan seuraamisen ja mahdollinen korvaukseton määräaika tulisi vasta työstä tai palvelusta kieltäytymisen yhteydessä kuten muillekin. Edellä mainituissa tilanteissa mahdollisen selvityksen yhteyteen tulisi liittää myös selvityspyyntö opintojen etenemisestä. Mahdollinen korvaukseton määräaika voisi edellä mainituissa tilanteissa olla vahvempi.

27) 10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset, kommentit:

28) 10 a luku Kulukorvaus, kommentit:

29) 11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset, kommentit:

On ehdotettu, että työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä siirtyy maakunnan, Kelaan tai keskitetyksi maakuntiin. Ehdotuksen mukaan maakunta ei lausu enää yrittäjyydestä eikä päätoimisesta opiskelusta vaan maksajat lausuvat asiasta. Tällä hetkellä yrittäjyysasiat vaativat merkittävän julkisen vallan käyttöä, jota työttömyyskassat eivät voi käyttää. Tämän lisäksi on tilanteita, jolloin työnhakija eroaa työstä näiden seikkojen vuoksi. Riippuen, kuka vastaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmästä, tiedon asiakkaan tilanteesta pitäisi näiltä osin siirtyä eri toimijoiden välillä.

Maakunta ilmoittaisi kassalle tai Kelalle seuraamusasian selvittämisestä ja antaisi hakijalle päätöksen työttömyysturvaseuraamuksista. Onko tarkoitus, että maakunta antaa päätöksiä ja etuuden maksajat tekevät lausunnot asiakkaille? Vai onko päätös tässä yhteydessä sama kuin lausunto? Lakiehdotuksessa mainitaan ilmoitus, päätös ja lausunto. Olisi hyvä määritellä eri asiayhteyksissä, mitä ne tarkoittavat.

30) 12 luku Muutoksenhaku, kommentit:

31) 13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset, kommentit:

32) 14 luku Erinäisiä säännöksiä, kommentit:

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

33) Vuorotteluvapaan toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin TE-toimistoilta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle. Lisäksi tehtäisiin vuorotteluvapaasijaista koskevia muutoksia. Kommentit:

Muutoksiin liittyviä muita lakeja:

- **Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta**

- **Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

- **Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta**

- **Laki valtion virkamieslain 5 a §:n muuttamisesta**

- **Laki valmiuslain 99 §:n muuttamisesta**

- **Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

34) Kommentit muutoksiin liittyvistä laeista:

Laki kotoutumisen edistämisestä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämisestä. Voimassa oleva laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) kumottaisiin. Lain tarkoituksena olisi edistää kotoutumista ja hyviä väestösuhteita. Esityksessä säädettäisiin kotoutumisen edistämisestä selkeästi ja johdonmukaisesti ottaen huomioon maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä aluekehitys- ja kasvupalvelu-uudistusten edellyttämät kotouttamista koskevat muutostarpeet. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kotoutumista edistävästä palveluista ja viranomaisten tehtävistä kotoutumisen edistämisessä samoin kuin kotouttamisen yhteensovittamisesta ja seurannasta hallinnon eri tasoilla. Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen yhteen sovitettaisiin maakunnan ja kunnan muun suunnittelun kanssa.

LAUSUNTO:

Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista on luonteeltaan salliva ja mahdollistava, mutta laki julkisesta rekrytointi- ja osaamispalveluista määrittelee edelleen yksityiskohtaisesti erityisesti henkilöasiakkaan

palveluprosesseja. Jää epäselväksi, että miksi on nostettu yksi asiakasryhmä (kotoutettavat asiakkaat) vielä erityisen säätelyn kohteeksi?

35) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

2§ Soveltamisala

Erityisistä syistä lakia tulisi voida soveltaa myös Suomen kansalaiseen, joka tarvitsee kotoutumistoimenpiteitä esim. siitä syystä, että henkilö on asunut pitkään ulkomailla eikä hän osaa suomen kieltä eikä tunne kulttuuria ja yhteiskunnan toimintatapoja.

36) 2 luku Kotoutumista edistävät palvelut, kommentit:

11§ Alkukartoituksen järjestäminen:

Alkukartoituksen jakaminen kasvupalvelun ja sosiaalipalvelun välillä on keinotekoista, koska maakunta vastaa molemmista palveluista, ja esim. pakolaistaustainen asiakas (johon pykälässä viitataan) on sekä sosiaali- että kasvupalveluiden tarpeessa. Alkukartoituksen yksi tarkoitus on nimenomaan sen selvittäminen, onko asiakas sosiaali-, kasvu- vai joidenkin muiden palveluiden tarpeessa.

Lause ”Maakunta vastaa siitä, että maahanmuuttajan osaaminen ja kotoutujan palvelutarve tulee kokonaisvaltaisesti arvioiduksi” on turha, sillä alkukartoituksen sisältö on kuvattu kattavasti edellisessä pykälässä.

Kahden viikon määräaika alkukartoituksen laatimiselle on liian tiukka, erityisesti jos esim. osaamista tai kielitaitoa pitää kartoittaa erikseen (eri aikaan / eri tahon toimesta kuin varsinainen alkuhaastattelu tehdään). Pelkästään tulkin, tai esim. alaikäisen edustajan saaminen paikalle ei onnistu tuossa aikataulussa. Alkukartoitus on usein enemmän kuin yksittäinen toimenpide, sillä se voi sisältää esim. kielitestin, osaamisen kartoittamista, haastattelun ym., joten mahdollisissa määräajoissa olisi parempi puhua kartoituksen laatimisen sijaan kartoituksen käynnistämisestä.

12§ Kotoutumissuunnitelma:

Kotoutumissuunnitelman laatiminen on luontevaa yhdistää alkukartoitukseen, ainakin kasvupalveluissa (nykyään te-palveluissa toimitaan osin jo näin).

4 momentti on aika sekava: Ensimmäisen lauseen mukaan laaditaan yksi suunnitelma, jota muut voivat täydentää. Toisen lauseen mukaan voidaan laatia yhteinen suunnitelma. Kolmannen lauseen mukaan eri suunnitelmat voidaan yhdistää yhdeksi suunnitelmaksi. -> Kaipaa selkeyttämistä.

14§ Kotoutumissuunnitelman järjestäminen:

Myös työikäiset **pakolaiset** (henkilöt, joihin pykälässä viitataan) lienevät jatkossakin työttömiä työnhakijoita, jolloin heille laadittaneen kotoutumissuunnitelma ensisijaisesti kasvupalveluna. Mikäli he eivät ole työmarkkinoiden käytettävissä suunnitelma voitaisiin laatia sosiaalipalveluna.

3 kohdassa oli hyvä mainita erikseen perheen kotoutumissuunnitelma, samoin kuin 12§:ssä.

15§ Kotoutumissuunnitelman laatiminen, kesto ja tarkistaminen:

Kuukauden määräaika kotoutumissuunnitelman laatimiselle on liian tiukka, mm. tulkkien saatavuudesta johtuen. Samoin kuukauden määräaika palveluihin ohjaamisessa on liian tiukka, sillä esim. koulutuspaikkoja ei välttämättä ole saatavilla ko. määräajassa.

Pykälään olisi hyvä lisätä, että kotoutumissuunnitelma voidaan yhdistää, ja on usein tarkoituksenmukaista yhdistää alkukartoitukseen, erityisesti silloin, kun on kyse kasvupalveluista.

Perusteluissa on hieman epäselvästi ilmaistu, että viiden vuoden enimmäisaikaa voitaisiin pidentää, mikäli kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa (perusteet lueteltu). Vaikka kotoutumissuunnitelma-ajan pidentäminen viiden vuoden yli voisi joissain tapauksissa olla perusteltua, pitäisi pääsäännön olla, että sitä ei venytetä liian pitkäksi. Oleellisempaa olisi pyrkiä monipuolistamaan kotoutumista edistäviä palveluita varsinaisena kotoutumisaikana siten, että kotoutumista voisi tapahtua myös esim. äitiysloma tai pitkäkestoisen sairauden aikana.

17§ Kotoutumiskoulutus

Omaehtoinen opiskelu on erittäin merkittävä osa kotoutumispalveluita, mutta siihen liittyvät säädökset on poistettu laista (verrattuna nykylakiin). Miksi näin? Olisi tärkeää määritellä, mitä omaehtoinen opiskelu tarkoittaa, millaisia omaehtoisia opintoja voidaan tukea ja mitä vaatimuksia/edellytyksiä omaehtoiselle opiskelulle asetetaan (esim. tuntimäärät, tutkintotavoitteisuus, vieraskielisten opintojen asema etc..).

Aikuisten perusopetus ja luku- ja kirjoitustaidon koulutus olisi tärkeää mainita pykälässä erikseen varsinkin nyt, kun ne poistuvat kasvupalvelukoulutusten valikoimasta.

18§ Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen

Aikuisten perusopetus ja luku- ja kirjoitustaidon koulutus olisi tärkeää mainita pykälässä erikseen

19§ Muut kotoutumista edistävät palvelut

Sanamuoto "voidaan järjestää" olisi hyvä korvata sanamuodolla "järjestetään" – tällöinkin tosin jää epäselväksi kuka järjestää? Pykälän perusteluissa viitataan mm. lasten ja nuorten perusopetukseen ja muuhun koulutukseen, minkä järjestäminen on toivottavasti itsestään selvää, eikä vain "mahdollista".

"Erityisiä toimenpiteitä tarvitseva" -> parempi ilmaisu olisi "erityistä tukea tarvitseva".

Muihin kotoutumista edistäviin palveluihin pitäisi voida sisällyttää erilaiset kuntouttavat palvelut. Samalla muusta lainsäädännöstä pitäisi poistaa este, että kotoutumisaikana ei voi saada esim. kuntouttavan työtoiminnan, tai kokeilulainsäädännön myötä tulevan sosiaalisen kuntoutuksen palveluita.

37) 3 luku Kotoutumisen edistäminen maakunnassa, kommentit:

21§ Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen maakunnassa

Pykälän otsikkoa voisi yksinkertaistaa (vai mitä tarkoittaa edistämisen kehittäminen??).

Erittäin hyvä, että kotoutuminen tulee ottaa huomioon maakunnan muussa kehittämis- ja suunnittelutoiminnassa.

24§ Maahanmuuttoasioiden yhteistyöryhmä

Olisi hyvä, jos yhteistyöryhmän tehtäviksi sisällytettäisiin myös alueellisen etnisten suhteiden neuvottelukunnan tehtävät ja tarvittaessa laajamittaiseen maahantuloon liittyvät tehtävät. Tavoitteena pitäisi olla se, että maakunnassa olisi yksi laaja-alainen maahanmuutto-, kotouttamis- ja yhdenvertaisuusasioihin paneutuva toimielin (yhteistyöryhmä / neuvottelukunta).

35) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

36) 2 luku Kotoutumista edistävät palvelut, kommentit:

37) 3 luku Kotoutumisen edistäminen maakunnassa, kommentit:

38) 4 luku Kotoutumisen edistäminen kunnassa, kommentit:

39) 5 luku Valtion kotoutumista edistävät toimet, kommentit:

40) 6 luku Ilman huoltajaa maassa asuvaa lasta koskevat säännökset, kommentit:

41) 7 luku Rekisterisäännökset, kommentit:

42) 8 luku Erinäiset säännökset, kommentit:

43) 9 luku Voimaantulo, kommentit: